

1. Hallitusohjelman toimeenpano ja puolustuspolitiikka

Suomen sotilaallinen puolustuskyky on kokonaisuus, jota kehitetään pitkäjänteisesti. Puolustuskyky muodostuu puolustusjärjestelmän sotilaallisista suorituskyvyistä sekä kansallisesta viranomaisyhteistyöstä ja kansainvälisestä puolustusyhteistyöstä. Suomen puolustuskyky perustuu yleiseen asevelvollisuuteen, koulutettuun reserviin, koko maan puolustamiseen ja korkeaan maanpuolustustahtoon. Suomi pitää huolen puolustuksen riittävästä resursoinnista. Resursoinnissa noudatetaan valtioneuvoston puolustusselontekoa vuodelta 2017.

Suomen puolustaminen edellyttää toimintaympäristöön suhteutettua maa-, meri-, ja ilmapuolustuksen sekä niitä tukevien yhteisten suorituskykyjen muodostamaa kokonaisuutta. Tavoitteena on vahvistaa puolustuksen ennaltaehkäisykykyä. Puolustuksen ylläpidon ja kehittämisen painopisteet ovat kaikkien puolustushaarojen valmiuden kehittäminen, käytöstä poistuvien suorituskykyjen korvaaminen sekä tiedustelu, kyberpuolustus ja kaukovaikuttaminen.

Poistuvat meri- ja ilmavoimien suorituskyvyt korvataan täysimääräisesti (HX-hanke ja Laivue 2020). Hankintasopimus Hornet-kaluston suorituskyvyn korvaamisesta solmitaan vuonna 2021. Sotilaallista puolustuskykyä kehitetään pitkällä aikavälillä tasapainoisesti kaikissa puolustushaaroissa ja suorituskyvyissä. Maavoimien toimintaedellytysten ylläpitoa jatketaan suunnitelmallisesti, mukaan lukien liikkuvuutta koskevat hankkeet.

Puolustusyhteistyöllä, mukaan lukien kansainvälinen harjoitustoiminta ja kansainvälinen puolustusmateriaaliyhteistyö ja vienninedistäminen, vahvistetaan Suomen kansallista puolustusta ja huoltovarmuutta sekä parannetaan lakisääteistä edellytystä tarvittaessa antaa ja vastaanottaa sotilaallista apua.

Tiedustelulakien mahdollistamat uudet tiedonhankintasuorituskyvyt otetaan suunnitelmallisesti asteittain käyttöön. Kaikessa toiminnassa tulee korostua prosessin hallinta, valvonta ja vaikuttavuuden arviointi. Hallitus antaa eduskunnalle selonteon tiedustelulaeista. Perinteisten sotilaallisten uhkien lisäksi varaudutaan vastaamaan entistä monitahoisempiin uhiin. Puolustusvoimat kehittää valmiuksiaan vastata näihin uhiin ja jatkaa kyberpuolustuskykynsä kehittämistä sekä osallistuu kansallisen kyberturvallisuusstrategian toteuttamiseen.

Puolustusvoimien henkilöstöä lisätään hallituskaudella noin 100 tehtävällä. Turvallisuustilanteen muutokset edellyttävät Puolustusvoimilta korkean valmiuden ylläpitämistä ja suorituskyvyn jatkuvaa kehittämistä. Henkilöstön jaksamiseen kiinnitetään erityistä huomiota.

Puolustushallinnon kiinteistöjärjestelmää kehitetään palvelemaan puolustushallinnon tarpeita aiempaa paremmin. Senaatti-kiinteistöille perustetaan tytärliikelaitos Puolustuskiinteistöt, joka vastaa puolustushallinnon erityistarpeista muuttuneessa turvallisuustilanteessa. Puolustuskiinteistöjen velvoitteista säädetään lailla. Tavoitteena on vähentää toimitilakustannusten nousua.

Varusmiesten ja reserviläisten koulutusta kehitetään yhteiskunnan ja toimintaympäristön muutoksia seuraten. Kertausharjoitusten määrää nostetaan asteittain vaalikauden aikana Puolustusvoimien henkilöstömäärän kasvaessa. Tavoitteena on noin 20 % lisäys nykyisestä tasosta hallituskauden loppuun mennessä. Tämä edellyttää lisärahoitusta. Laki vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta pannaan toimeen.

Hallitusohjelman mukaisesti on aloitettu valtioneuvoston puolustusselonteon valmistelu (VN/5003/2019-PLM-4; 23.9.2019). Selonteossa tarkastellaan toimintaympäristön muutosten asettamia vaatimuksia Suomen puolustukselle ja arvioidaan puolustuksen kehitystarpeita pitkällä aikavälillä. Lisäksi valtioneuvosto on asettanut parlamentaarisen komitean selvittämään yleisen asevelvollisuuden kehittämistä ja maanpuolustusvelvollisuuden täyttämistä (5.3.2020) sekä parlamentaarisen komitean, jonka tehtävänä on laatia kokonaisvaltainen yli hallituskausien ulottuva kriisinhallinnan tavoitelinjaus (5.3.2020).

1.1 Toimintaympäristö

Suomen lähialueen turvallisuustilanne säilyy jännitteisenä ja vaikeasti ennakoitavana. Itämeren alueen sotilasstrateginen merkitys on kasvanut, ja sotilaallinen toiminta alueella on aktiivista. Uusien vaikuttamiskeinojen kehitys on vaikeuttanut uhkatilanteiden tunnistamista ja niihin reagoimista. Turvallisuusympäristön kehitys on asettanut kasvaneita vaatimuksia erityisesti tilannekuvalle,

ennakkovaroituskyvyille ja valmiudelle. Vaikka Suomeen ei kohdistu tällä hetkellä sotilaallista uhkaa, strategiset yllätykset ja nopeatkin turvallisuusympäristön muutokset ovat mahdollisia. Kehityksen seurauksena Suomi on parantanut tilannetietoisuutta ja valmiutta.

Venäjä on jatkanut sodankäyntikykynsä vahvistamista, ja se säilyttää edelleen mittavan tavanomaisen sodankäyntipotentiaalin. Venäjällä on kyky käynnistää nopeasti ja yllätyksellisesti operaatioita, joissa yhdistyy laaja keinovalikoima. Arktisen alueen merkitys on kasvanut. Venäjä on lisännyt pysyvää sotilaallista läsnäoloaan alueella. Pohjoisen alueen merkitys myös Suomen turvallisuusympäristön kannalta on korostunut.

Pohjois-Euroopan turvallisuus muodostaa yhden kokonaisuuden, johon myös Suomen turvallisuus erottamattomasti kytkeytyy. Suurvaltojen ajattelussa strategiset merialueet kytkeytyvät yhdeksi kokonaisuudeksi. Venäjän toiminnassa korostuu näkemys aktiivisesta eteentyönnetystä puolustuksesta, jossa länsi nähdään yhtenäisenä rintama.

Kasvava suurvaltakilpailu ja kansainvälisen sopimusjärjestelmän rapautuminen lisäävät ennakoimattomuutta myös Suomen lähialueilla. Nato ja Itämeren alueen valtiot ovat reagoineet Venäjän kasvaneeseen aktiivisuuteen mm. lisäämällä sotilaallista läsnäoloa ja harjoitustoimintaa Itämeren alueella. Myös Yhdysvallat on lisännyt läsnäoloaan Euroopassa. Itämeren alueen valtiot ovat korottaneet puolustusmäärärahojaan ja pyrkivät parantamaan asevoimiensa tavanomaisen sodankäynnin suorituskykyä ja materiaalista valmiutta.

Itämeren alue on sotilaallisen toiminnan keskeinen näyttämö, johon kansainvälisen turvallisuuden jännitteet heijastuvat. EU:n jäsenmaat ovat tiivistäneet turvallisuus- ja puolustusyhteistyötään. Pysyvän rakenteellisen yhteistyön (PRY) käynnistämisen myötä jäsenmaat ovat sitoutuneet puolustuksen kehittämiseen kansallisin toimin ja aiempaa syvemmissä yhteistyössä. EU:n jäsenenä Suomi ei voisi olla ulkopuolinen, jos sen lähialueella tai muualla Euroopassa turvallisuus olisi uhattuna.

Teknologiamurros ja uudet toimintaulottuvuudet, kuten kyber ja avaruus, vaikuttavat puolustuksen kaikille osa-alueille. Tämä aiheuttaa myös kasvavia vaatimuksia joukoille, johtamiselle, puolustuksen järjestelmille ja materiaaliselle valmiudelle sekä logistiikalle. Digitalisaatio luo uusia jatkuvasti kehittyviä mahdollisuuksia, mutta samalla haastaa yhteiskunnan elintärkeitä toimintoja ja kriittistä infrastruktuuria, johon myös sotilaallinen maanpuolustus tukeutuu. 5G-tekniikka tulee muuttamaan matkapuhelinverkkojen toimintaa merkittävästi; ratkaisut tarjoavat merkittäviä uusia mahdollisuuksia, mutta samalla niihin liittyy riskejä, jotka tulee kyetä tunnistamaan ennalta.

Ilmastonmuutoksen vaikutukset kohdistuvat myös Puolustusvoimien infrastruktuuriin ja toimintoihin. Pitkällä aikavälillä ilmastonmuutos tulee lisäämään infrastruktuurin ja kaluston kunnossapidon tarvetta ja kustannuksia. Ilmastonmuutoksen hillintä edellyttää huomion kiinnittämistä päästövähennyksiin sekä aiempaa tehokkaampaa yhteensovittamista uusiutuvan energian rakentamisen ja maanpuolustuksen vaatimusten välillä.

1.2 Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tärkeimmät osatekijät ovat Suomen laissa hallinnonalalle säädetyt tehtävät sekä hallitusohjelman, valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon sekä puolustusselonteon ja Yhteiskunnan turvallisuusstrategian linjausten ja niissä asetettujen tavoitteiden toteuttaminen.

Valtioneuvoston hyväksymiin valtion taloutta ja toimintapolitiikkaa koskeviin linjauksiin perustuen puolustusministeriön hallinnonalalle asetetaan seuraavat yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet:

- Suomen etujen mukainen puolustuspolitiikka
- Ennaltaehkäisevä sotilaallinen puolustuskyky
- Turvallinen yhteiskunta
- Kansainvälisen turvallisuuden vahvistaminen

Yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden saavuttamista arvioidaan puolustushallinnossa itsearviointina hallituksen vuosikertomuksen laatimisesta annetun ohjeistuksen mukaisesti. Arvioinnin perustana on

toimintavuoden toteutuma suhteessa pitkän aikavälin tavoitetilään, jossa lähtökohtana on toimintaympäristöön suhteutettu valmius ja torjuntakyky.

Yhteiskunnallista vaikuttavuutta arvioidaan painottaen vaikuttavuustavoitetta "Ennaltaehkäisevä sotilaallinen puolustuskky". Tämän vaikuttavuustavoitteen arvioinnin perustana on toimintavuoden toteutuma suhteessa pitkän aikavälin tavoitetilään, jossa lähtökohtana on toimintaympäristöön suhteutettu valmius ja torjuntakyky. Muiden yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden saavuttamista arvioidaan vastaavalla tavalla kokonaisarviointina painottaen kuitenkin enemmän toimintavuodelle asetettujen tavoitteiden toteutumista suhteessa vaikuttavuustavoitteiden sisältöön.

Puolustusjärjestelmän sotilaallisten suorituskykyjen lisäksi ennaltaehkäisykykyä vahvistetaan kehittämällä kansallista viranomaisyhteistyötä ja kansainvälistä puolustusyhteistyötä. Puolustuskyyvyn ylläpito ja rakentaminen edellyttävät tasapainoa materiaalsen valmiuden menojen, kiinteiden henkilöstömenojen ja muiden toimintamenojen välillä.

1.3 Valtioneuvoston hankkeet

Valtioneuvosto on 5.3.2020 asettanut parlamentaarisen komitean selvittämään yleisen asevelvollisuuden kehittämistä ja maanpuolustusvelvollisuuden täyttämistä. Komitean tehtävänä on laatia kuvaus maanpuolustusvelvollisuudesta sekä asevelvollisuuden (ml. siviilipalvelus) ja naisten vapaaehtoisen asepalveluksen nykytilasta. Hallitusohjelman mukaisesti asettamispäätöksessä on linjattu, että yleistä asevelvollisuutta ylläpidetään sotilaallisen maanpuolustuksen tarpeisiin. Kehittämisvaihtoehtojen tulee tukea maanpuolustustahdon sekä kansalaisten yhdenvertaisuuden vahvistamista. Komitean toimikausi on 5.3.2020-31.10.2021.

Valtioneuvosto on 5.3.2020 asettanut parlamentaarisen komitean laatimaan kokonaisvaltainen yli hallituskausien ulottuva kriisinhallinnan tavoitelinjaus. Tavoitteena on kriisinhallintatoiminnan vaikuttavuuden ja resurssien käytön suunnitelmallisuuden tehostaminen samoin kuin määrällisesti riittävän osallistumisen varmistaminen. Komitean toimikausi on 6.3.2020-28.2.2021.

Puolustusministeriö on 23.9.2019 asettanut hankkeen puolustusselonteon laatimiseksi (VN/5003/2019-PLM-4; 23.9.2019). Puolustusselonteossa tarkastellaan toimintaympäristön muutosten asettamia vaatimuksia Suomen puolustukselle ja arvioidaan puolustuksen kehitystarpeita pitkällä aikavälillä. Selonteko antaa puolustuspoliittiset toimintalinjaukset puolustuskyyvyn ylläpidolle, kehittämiselle ja käytölle. Puolustusselonteko laaditaan valtioneuvoston selontekona. Sitä valmistellaan rinnan ulko- ja turvallisuuspoliittisen (UTP) selonteon kanssa, mutta se annetaan eduskunnalle vasta UTP-selonteon jälkeen.

Valtiovarainministeriö on 14.8.2019 asettanut Puolustuskiinteistöjen valmisteluhankkeen (VM104:00/2019), jonka tavoitteena on valmistella ja toteuttaa Puolustuskiinteistöjen perustaminen (toimikausi 15.8.2019-31.3.2021). Hallitusohjelman mukaisesti Puolustushallinnon kiinteistöjärjestelmää kehitetään palvelemaan puolustushallinnon tarpeita aiempaa paremmin. Senaatti-kiinteistöille perustetaan tytärliikelaitos Puolustuskiinteistöt, joka vastaa puolustushallinnon erityistarpeista muuttuneessa turvallisuustilanteessa. Hankkeen asettamispäätöksen mukaisesti tavoitteena on, että Puolustuskiinteistöjen toiminta käynnistyy vuoden 2021 alussa.

Valtiovarainministeriö on 12.11.2019 asettanut Valtion henkilöstöjohtamisen uudistusohjelman (VM164:00/2019) ja 25.10.2019 Alueellistamisen uudistamisen -strategiahankkeen (VM151:00/2019). Henkilöstöjohtamisen uudistusohjelman tavoitteena on uudistaa valtion henkilöstöjohtamista ja kehittää valtion työntekijäkokemusta parantaen valtion kilpailukykyä työnantajana.

Alueellistamisen uudistamisen -strategiahankkeen tavoitteena on laatia strategiset linjaukset siitä, millaista valtion toimintaa ja läsnäoloa alueilla tavoitellaan 2020-luvulla viraston tehtävien toteuttamiseksi ja kansalaisten ja yritysten palvelemiseksi eri asiakas- ja kieliryhmien tarpeet huomioiden sekä mitä alueellistamisen tavoitteiden ja toimintaperiaatteiden muutoksia tämä edellyttää. Strategiatyö sovitetaan yhteen julkisen hallinnon strategian ja valtion toimitilastrategian valmistelun sekä valtion henkilöstöjohtamisen uudistusohjelman kanssa. Osana valtion henkilöstöjohtamisen uudistusohjelmaa valmistellaan monipaikkaisen ja paikkariippumattoman työn periaatteet, joiden lähtökohtana on tehtävien luonne.

Valtioneuvosto laatii kokonaisvaltaisen selonteon tiedustelulainsäädännöstä vuoden 2021 loppuun mennessä. Puolustusministeriö osallistuu selonteon laatimiseen yhteistyössä sisäasiainministeriön ja oikeusministeriön kanssa.

1.4 Säädösvalmistelu ja laillisuusvalvonta

Puolustusministeriön hallinnonalan lainsäädännön toimivuutta muuttuvassa toimintaympäristössä seurataan kokonaisvaltaisesti.

Tärkein käynnissä oleva lainsäädäntöhanke koskee sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetun lainsäädännön ajanmukaistamista. Viranomaisten välistä yhteistyötä koskevaa lainsäädäntöä uudistetaan.

Suunnittelukaudella hallinnonalalla toteutetaan seuraavat säädösvalmisteluun ja laillisuusvalvontaan liittyvät toimet:

- selvitetään sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetun lain muutostarpeet ja valmistellaan tarvittavat säädosmuutokset (PLM002:00/2019),
- selvitetään naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetun lain ja asevelvollisuuslain muutostarpeet ja valmistellaan tarvittavat säädosmuutokset (PLM003:00/2020),
- jatketaan vapaaehtoista maanpuolustusta koskevan lainsäädännön kehittämistä,
- osallistutaan viranomaisten yhteistoimintaa koskevan lainsäädännön valmisteluun (SM004:00/2018)
- osallistutaan Puolustuskiinteistöt-liikelaitoksen perustamiseen liittyvän lainsäädännön valmisteluun (VM135:00/2019),
- osallistutaan sotilasoikeudenkäyntilain ja sotilasoikeudenkäyntiasetuksen uudistamisen valmisteluun (OM041:00/2019),
- tarkastellaan aluevalvontalain toimivuutta,
- selvitetään sotilasrjähteitä koskevien säädösten muutostarpeet ja valmistellaan tarvittavat säädosmuutokset,
- seurataan edellisen hallituskauden lainsäädäntömuutosten toimivuutta,
- kehitetään ministeriön ja hallinnonalan toiminnan lainmukaisuuden valvonnan toimintatapoja

2. Puolustuskyvyn käyttö

Suomi osoittaa puolustuskykyään kansallisesti ja kansainvälisesti alueellisen koskemattomuuden valvonnalla ja turvaamisella, kansallisella ja monikansallisella koulutus- ja harjoitustoiminnalla, tekemällä tiivistä puolustusyhteistyötä sekä osallistumalla muuhun kansainväliseen yhteistyöhön, mukaan lukien sotilaallinen kriisinhallinta ja nopean toiminnan joukot.

Normaalioloissa puolustuskykyä käytetään alueellisen koskemattomuuden valvontaan ja turvaamiseen, muiden viranomaisten tukemiseen, kansainväliseen apuun ja sotilaalliseen kriisinhallintaan. Puolustuskyvyn käytöllä havaitaan ja torjutaan alueellisen koskemattomuuden loukkaukset sekä valmistaudutaan torjumaan sotilaallinen voimankäyttö ja sillä uhkaaminen. Puolustusvoimien on kyettävä toimimaan koko maan alueella sekä muodostamaan painopiste kulloisenkin tilanteen vaatimusten mukaisesti.

Turvallisuusympäristön muutos edellyttää koko puolustusjärjestelmältä korkeampaa valmiutta ja kykyä yhteisoperointiin sekä entistä laajempaa yhteistoimintakykyä, jotta Suomi kykenee myös antamaan ja vastaanottamaan sotilaallista apua. Tehtävään valmistautuminen edellyttää entistä parempaa käsitystä kumppaneiden toimintamahdollisuuksista, rajoitteista ja sotilaallisesta yhteistoimintakyvystä. Tämän kokonaisvaltaisen yhteistoimintakyvyn luominen on pitkäjänteistä ja se tulee rakentaa rätätöidysti jokaisen kumppanin kanssa.

Puolustusjärjestelmän on kyettävä joustavaan ja nopeaan valmiudensäätelyyn, voimankäyttöön eri tilanteissa sekä painopisteen muodostamiseen ja siirtämiseen koko valtakunnan alueella. Puolustusjärjestelmän valmiutta säädellään turvallisuusympäristön tilannekehityksen mukaisesti.

Puolustusvoimien tehtävien täyttäminen edellyttää ajan tasalla olevaa tilannekuvaa normaali- ja poikkeusoloissa. Tilannekuvan muodostamisessa hyödynnetään kansainvälistä yhteistyötä. Tilannetietoisuustyötä kehitetään aktiivisesti puolustusministeriön ja Puolustusvoimien välillä sekä

yhteistyössä muun valtioneuvoston kanssa. Puolustusvoimat ylläpitää kykyä virka-apuun sekä viranomaisen väliseen yhteistoimintaan kaikilla hallinnon tasoilla.

Puolustusvoimat kehittää valmiuksia sotilaallisen avun antamiseen ja vastaanottamiseen osana kansallista puolustuskykyä. Sekä avun antaminen, että vastaanottaminen (ml. isäntämaatuki) edellyttävät kansallista viranomaisyhteistyötä ja yhteistyötä muiden maiden kanssa.

Puolustusvoimat toteuttaa sille osoitetut kriisinhallintatehtävät ja ylläpitää valmiutta osallistua uusiin operaatioihin sekä koulutus- ja neuvonantajatehtäviin. Osallistumisen vaikuttavuuden tavoitteet ja muut tavoitteet asetetaan operaatiokohtaisesti. Valmistelussa ja toteutuksessa huomioidaan, että operaatiot ovat usein monimuotoisia ja niissä tarvitaan myös erityissuorituskykyä. Operaatiot voivat käynnistyä erittäin nopeasti, mikä vaatii joustavuutta ja nopeaa reagointikykyä myös puolustushallinnolta. Laaja-alainen suorituskykyjen käyttö operaatioissa on merkittävää niin suorituskykyjen kehittämisen kuin osallistumisen vaikuttavuuden kannalta.

Kriisinhallintaoperaatioista saadut kokemukset hyödynnetään suorituskykyjen kehittämisessä. Sotilaallisen kriisinhallinnan suorituskykyä on kyettävä käyttämään vaativissa ja nopeasti käynnistettävissä eri organisaatioiden tai koalitoiden operaatioissa sekä koulutus- ja neuvonantotehtävissä.

3. Puolustuskyvyn ylläpito ja kehittäminen

Puolustuskyvyn kehittäminen perustuu yli hallituskausien ulottuvaan pitkäjänteiseen ja johdonmukaiseen suunnitteluun. Puolustuksen perusrakenteeseen kuuluu riittävä ja osaava henkilöstö, tehtäviin soveltuva riittävä ja ajanmukainen materiaali, tarkoituksenmukainen infrastruktuuri sekä huoltovarmuus. Puolustusmateriaali-investointien tarvittavaan tasoon vaikuttavat valittu puolustusratkaisu (sotilaallisen maanpuolustuksen toteuttamisperiaatteet) sekä sen vaatima joukkomäärä ja sotavarustus.

Puolustuskyvyn ylläpidossa ja kehittämisessä korostuvat suunnittelukaudella kansallisesta puolustuksesta ja sen riittävästä resurssoinnista huolehtiminen, puolustusyhteistyön avaamat uudet mahdollisuudet sekä puolustuksen pitkän aikavälin haasteisiin vastaaminen. Suomen puolustuksen toimintaympäristö säilyy jännitteisenä ja vaikeasti ennakoitavana. Suomen puolustuskykyä kehitetään hallitusohjelman ja puolustuselontekojen mukaisesti vastaamaan muuttuvan toimintaympäristön vaatimuksiin. Eurooppalaisen toimintaympäristön muutos, mukaan lukien pysyvä rakenteellinen yhteistyö (PRY), puolustusrahasto, Naton kehitys, luo uusia vaatimuksia ja mahdollisuuksia puolustuskyvyn ylläpidolle ja kehittämiselle. Yhteistyömahdollisuuksien edistäminen ja hyödyntäminen EU:ssa ja Natossa sekä muussa monikansallisessa yhteistyössä edellyttää Suomelta osaamisen kehittämistä ja resursseja.

Puolustuksen ylläpidon ja kehittämisen painopisteet ovat 1) kaikkien puolustushaarojen valmiuden kehittäminen, 2) käytöstä poistuvien suorituskykyjen korvaaminen sekä 3) tiedustelu, cyberpuolustus ja kaukovaikuttaminen. Joukkojen ja järjestelmien valmiutta sekä toimintaperiaatteita kehitetään toimintaympäristön muutoksen asettamien vaatimusten mukaisesti. Puolustusvoimat huomioi toimintaympäristön muutoksissa erityisesti voimankäytön keinovalikoiman laajentumisen. Lisäksi varusmiehiä käytetään koulutustason mukaisiin sodan ajan tehtäviin. Sodan ajan joukkojen määrä on noin 280 000 sotilasta.

Merivoimien ja ilmavoimien poistuvan suorituskyvyn korvaavat alus- ja hävittäjähankinnat ovat Suomen sotilaallisen puolustuksen kannalta elintärkeitä strategisia hankkeita. Niillä on suuri merkitys myös Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan kannalta. Poistuvat strategiset suorituskyvyt korvataan täysimääräisesti. Maamme puolustuskyky turvataan strategisten hankkeiden kautta ja ne osaltaan mahdollistavat maapuolustuksen suunnitelmallisen kehittämisen suunnittelukaudella. Meri- ja ilmapuolustus ovat edellytys koko puolustusjärjestelmän toimivuudelle ja Puolustusvoimien tehtävien toteuttamiselle normaalioloissa, alueellisen koskemattomuuden valvonnassa ja turvaamisessa, ennaltaehkäisyssä sekä mahdollisen hyökkäyksen torjunnassa.

Hankkeisiin liittyvissä valinnoissa ja ratkaisuissa tärkeimpänä kriteerinä on saavutettava suorituskyky. Hankkeiden rahoitus jakautuu vuosille 2018–2031. Strategisten hankkeiden valmistelu ja suorituskykyjen rakentaminen on toteutettava niin, että käytöstä ja ylläpidosta aiheutuvat kustannukset (mukaan lukien infrastruktuuri) kyetään kattamaan puolustusbudjetin määräraha-kehiksestä.

Ennakkovaroitus Suomeen kohdistuvista sotilaallisista uhkista edellyttää kehittyntä tiedustelu- ja valvontakykyä sekä kansainvälistä yhteistyötä. Näitä uhkia koskevan tiedonhankinnan ja -tuotannon menetelmiä kehitetään kokonaisvaltaisen toimintaympäristötietoisuuden muodostamiseksi. Puolustusvoimat rakentaa kyvyn operaatioiden ja maalittamisen tukeen tiedustelulajien sekä tiedustelun ja valvonnan avulla. Sotilastiedustelu valmistautuu antamaan julkisen raportin toiminnastaan.

Kyberpuolustuskyvyn kehittämistä jatketaan kyberturvallisuusstrategia 2019 (Valtioneuvoston periaatepäätös 3.10.2019) ja sen perusteella laadittavan kehittämisohjelman sekä Kyberpuolustuksen kehittämisen strategisten linjausten (PLM 2019) mukaisesti. Puolustusvoimat rakentaa kyvyn kybertilannekuvan muodostamiseen, kyberoperaatioiden suunnitteluun ja toimeenpanoon sekä omien järjestelmien suojaamiseen ja valvontaan kybertoimintaympäristössä. Puolustusvoimat kehittää kansainvälistä kyberpuolustusyhteistyötä vahvistuvan kahdenvälisen yhteistyön lisäksi tiivistäen alan yhteistoimintaa Naton kanssa sekä hyödyntäen EU:n kyberpuolustukseen liittyviä hankkeita. Kyberpuolustuksen kehittämisen strategiset linjaukset toimeenpannaan osana tutkimus- ja kehittämistoimintaa, kehittämisohjelmia, hankintoja sekä osaamisen kehittämistä Puolustusvoimien laatiman suunnitelman mukaisesti.

Kyky vaikuttaa nopeasti kaukana oleviin kohteisiin on keskeinen osa 2020-luvun sotilaallista ennaltaehkäisykykyä. Kaukovaikutteisten asejärjestelmien ampumatarvikkeiden määrää lisätään ja maalinosoituskykyä parannetaan. Erikoisjoukkojen kykyä tiedusteluun ja vaikuttamiseen ylläpidetään. Helikopterikaluston ylläpitopäivityksellä turvataan erikois- ja valmiusjoukkojen liikkuvuutta ja reagointikykyä sekä tuetaan puolustushaarojen muita joukkoja. Uudistetun logistiikkajärjestelmän toiminta vakiinnutetaan harjoitustoiminnasta ja kriisinhallinnasta saatujen kokemusten perusteella. Osaaminen, kriittisen materiaalin ja tietovarantojen tiedon käytettävyys varmistetaan kansallisesti. Puolustusvoimien kansainvälisten hankintakanavien ja -yhteyksien toimivuus sekä materiaalin saatavuus turvataan. Räjähdeiden tuotanto- ja elinkaaren ylläpidon mallia kehitetään.

Ulkopuolisen sotilaallisen avun tehokkaan vastaanottamisen edellytykset varmistetaan osana puolustuksen kehittämistä. Puolustusvoimat toteuttaa isäntämaatuen antamisen edellyttämät järjestelyt ja jatkaa avun antamisen ja ulkopuolisen sotilaallisen avun vastaanottamisen edellyttämien järjestelyjen toimeenpanoa osana puolustuskyvyn kehittämistä. Puolustusministeriö ja Puolustusvoimat tarkastelevat tarpeen päivittää joukkoluetteloa uuden tehtävän toimeenpanon näkökulmasta. EU-tasolla edistetään kattavien ja sitovien sotilaallisten huoltovarmuusjärjestelyiden luomista.

Yleisen asevelvollisuuden kehittäminen perustuu sotilaallisen maanpuolustuksen tarpeisiin. Yleinen asevelvollisuus ja koko palveluskelpoisen miesikäluokan kouluttaminen sekä naisten vapaaehtoinen asepalvelus tuottavat Puolustusvoimien sodan ajan joukot kustannustehokkaasti. Reservin koulutusjärjestelmä on kokonaisuus, johon kuuluvat Puolustusvoimien kertausharjoitukset ja vapaaehtoiset harjoitukset sekä Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen kurssit. Varusmiesten ja reserviläisten koulutusta kehitetään yhteiskunnan ja toimintaympäristön muutoksia seuraten. Kertausharjoitusten määrää nostetaan asteittain vaalikauden aikana Puolustusvoimien henkilöstömäärän kasvaessa. Tavoitteena on noin 20 % lisäys nykyisestä tasosta hallituskauden loppuun mennessä. Tämä edellyttää lisärahoitusta.

Vapaaehtoisen maanpuolustuksen uudelleenjärjestely toimeenpannaan hallituskauden loppuun mennessä. Samalla varmistetaan lain vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta (868/2019) jalkauttaminen toiminnan kaikille tasoille. Uudelleenjärjestelyyn liittyen tarkastellaan ohjauksen ja valvonnan sekä tuloksellisuuden seurannan periaatteet. Tällä varmistetaan vapaaehtoisen maanpuolustuksen toimintaedellytykset ja mahdollistetaan toiminnan kehittäminen pitkällä aikavälillä.

Sotilaallisella huoltovarmuudella turvataan puolustusvoimien kriittisten järjestelmien toimintakyky yhteiskunnan häiriötilanteissa. Teknologista osaamista kehitetään näiden järjestelmien toiminnan varmistamiseksi. Tätä varten tehtävää tiivistä kansainvälistä yhteistyötä syvennetään niin viranomaisten kuin koti- ja ulkomaisen puolustusteollisuuden kesken. Huoltovarmuutta kehitetään valtioneuvoston huoltovarmuuden tavoitteista antaman päätöksen mukaisesti (1048/2018). Kotimaisen teollisuuden vientiedellytyksiä ja kansainvälistymistä tuetaan. Valtioneuvoston periaatepäätöksessä Suomen puolustuksen teknologisen ja teollisen perustan turvaamisesta (PLM 2016) määritetään kriittisten

suorituskykyjen hallinnan kannalta keskeisimmät teknologia-alueet, joihin liittyvää osaamista kehitetään Suomessa.

Suorituskykyjen ylläpito ja kehittäminen edellyttävät johdonmukaista suunnittelua sekä pitkäjänteistä, oikein ajoitettua ja riittävää tutkimus- ja kehittämistoiminnan resursointia koko suorituskyvyn elinkaaren ajan. Puolustusvoimien T&K-toimavarojen tulee vastata toimintaympäristön vaatimuksiin ja varmistaa, että se kykenee tasapainoisesti säilyttämään organisaation innovaatio- ja ennakointikyvyn, suorituskykyjen kehittämisen tuen, kansainvälisen tutkimusyhteistyön edellytykset (mukaan lukien Euroopan puolustusrahaston hyödyntäminen) sekä puolustukselle tärkeän kriittisen osaamisen volyymin.

Näiden tavoitteiden saavuttamiseksi Puolustusvoimat nostaa T&K-toiminnan koko-naisrahoitustasoa asteittain siten, että se saavuttaa 2 % sotilaallisen maanpuolustuksen menoista. Puolustusvoimat nostaa T&K-toimintaan käytettäviä menoja vuodesta 2018 alkaen 1 M€/vuosi, 2 % tavoitetaso saavutetaan vuoden 2021 alussa. Lisäksi kohdennetaan riittävä keskitetty rahoitus, jolla varmistetaan tavoitetason saavuttaminen. Maanpuolustuksen tieteellisen neuvottelukunnan (MATINE) toimintaa sotilaallisen maanpuolustuksen resurssina kehitetään osana tutkimustoimintojen kokonaisuutta.

Maanpuolustuksen tarvitseman laaja-alaisen osaamisen kehittäminen nojaa kansalliseen TKI-järjestelmään ja sen kykyyn tuottaa uutta tietoa ja teknologista osaamista. Tämä edellyttää systemaattista puolustushallinnon ennakoivaa vaikuttamista.

Maanpuolustuskorkeakoulun (MPKK) tiedepoliittisella ohjauksella pyritään osaltaan vahvistamaan MPKK:n profiilia ja toimintaedellytyksiä. Tällä suunnittelukaudella Puolustusvoimien tulee varmistaa erityisesti Venäjä-osaamisen ylläpidolle ja kehittämiselle riittävät resurssit. Tutkimustoiminnan vaikuttavuuden edistämiseksi rakennetaan mittareita, joilla vahvistetaan Maanpuolustuskorkeakoulun sotatieteellisen osaamisen ja asiantuntemuksen hyödyntämistä hallinnonalalla.

3.1 Puolustusyhteistyö

Osallistuminen kansainväliseen yhteistyöhön on entistä tärkeämpää kansallisen puolustuskyvyn ylläpitämisen, kehittämisen ja käyttämisen kannalta. Puolustusyhteistyötä syvennetään ja monipuolistetaan tilannetietoisuuden, sotilaallisen valmiuden, alueellisen koskemattomuuden valvonnan ja turvaamisen sekä yhteistoimintakyvyn ja suorituskykyjen kehittämiseksi. Puolustusyhteistyötä tehdään kahden- ja monenvälisesti (EU, Nato ja Nordefco sekä maaryhmätoiminta). Eri yhteistyömuodot tukevat ja täydentävät toisiaan eivätkä ole toisiaan poissulkevia.

Kansainvälistä yhteistyötä materiaalien suorituskykyjen sekä huoltovarmuuden (mukaan lukien vienninedistäminen) kehittämiseksi syvennetään erityisesti Ruotsin, Norjan ja Yhdysvaltojen osalta. Kahdenvälisen yhteistyön osalta noudatetaan puolustusministeriön vuonna 2018 antamaa ohjetta (PLM 29.6.2018). Osallistumisen painopisteitä eri yhteistyörakenteissa (EU, Nato, pohjoismainen ja kahdenvälinen yhteistyö) arvioidaan ja kohdennetaan tukemaan puolustusjärjestelmän edellyttämiä suorituskykyjä ja kansainvälistä yhteensopivuutta. Puolustushallinto sijoittaa henkilöstöä Suomen kannalta keskeisiin Euroopan unionin ja sen jäsenmaiden, Pohjoismaiden, Naton, YK:n sekä Yhdysvaltojen turvallisuus- ja puolustuspoliittisiin sekä sotilaallisiin esikuntatehtäviin ja koulutuksiin. Kansainvälisiin tehtäviin osallistuminen nähdään oleellisena osana palkatun sotilashenkilöstön palvelusuraa.

Euroopan unionin jäsenenä on Suomen etu, että EU:n puolustusulottuvuutta kehitetään kokonaisvaltaisesti, mukaan lukien PRY ja puolustuksen sisämarkkina-, teollisuus- ja tutkimusulottuvuudet. PRY edistää EU:n tavoitetason saavuttamista, tukee jäsenvaltioiden kansallisten suorituskykyjen kehittämistä ja vahvistaa puolustusyhteistyötä. PRY-sitoumusten kansallinen toimeenpanosuunnitelma ja puolustuksen vuosittainen arviointi integroidaan tiiviimmin osaksi kansallisten suorituskykyjen kehittämistä. Puolustusvoimat huomioi PRY-sitoumukset suunnittelussaan ja toiminnassaan sekä osallistuu aktiivisesti niiden PRY-projektien kehittämiseen ja toimeenpanoon, joihin osallistumisesta on päätetty. Suorituskykyjen kehittämissuunnitelman prioriteetit huomioidaan kansallisessa suunnittelussa.

Puolustusministeriö ja Puolustusvoimat osallistuvat sotilaallisen liikkuvuuden helpottamista koskevaan kansainväliseen työhön ja kansalliseen poikkihallinnolliseen työhön. Vuoden 2020 keskeisinä

kärkihankkeina ovat Euroopan laajuisen liikenneverkko TEN-T:n (*Trans-European Transport Network*) kaksoiskäyttökriteerit sekä EDAn CBMP-hanke (*Optimizing Cross Border Movement Permission Procedures in Europe*). TEN-T-kaksoiskäyttökriteerien osalta toimeenpannaan kansallinen arviointi, priorisointi, investointikohteiden määrittely ja hanke-esitysten valmistelu yhteistoiminnassa LVM:n, Väyläviraston ja muiden tarvittavien toimijoiden kanssa vuoden 2021 alkuun mennessä. EDAn CBMP-hanketta, jonka tavoitteena on yhdenmukaistaa ja yksinkertaistaa rajanylitystä koskevia lupamenettelyjä, jatketaan suunnitellussa aikataulussa siten, että CBMP TA:t (*Technical Arrangement*) kyetään allekirjoittamaan vuoden 2020 kuluessa. Sotilaallisen liikkuvuuden kärkihankkeita tuetaan terävöittämällä osallistumista muihin PRY-projekteihin sekä maaryhmien yhteistyöhankkeisiin.

Euroopan unionin puitteissa osallistutaan puolustusmarkkinoita ja -teollisuutta koskeviin toimiin osana Euroopan teknologisen ja teollisen perustan kehittämistä. Lisäksi tuetaan alan kotimaisten pk-yritysten rajat ylittävää markkinoillepääsyä ja verkottumista. Euroopan puolustusrahaston (vuodet 2021–2027) valmisteluun osallistutaan aktiivisesti sekä EU:n toimielimissä että kansallisesti painopisteen ollessa rahaston hyödyntämisessä kansallisten suorituskykyjen kehittämisessä sekä kotimaisen teollisen ja teknologisen pohjan vahvistamisessa erityisesti kriittisillä osaamisalueilla. Pilottina toimeenpantavan Euroopan puolustusteollisen kehittämisohjelman toimeenpanoon pyritään osallistumaan projektien kautta ja puolustushallinnon tarpeista lähtien vuoden 2020 aikana. Euroopan puolustusteollisen kehittämisohjelman osalta kartoitetaan yhteistyössä kotimaisen puolustusteollisuuden kanssa mahdollisia projekteja, joille ohjelmasta voidaan hakea osarahoitusta. Puolustusvoimat tukee puolustuksen vuosittaisen arvioinnin (CARD) toteutusta ja huomioi EU:n suorituskykyjen kehittämissuunnitelman prioriteetit suunnittelussaan sekä yhteistyömahdollisuuksien tunnistamisessa. Puolustusvoimat osallistuu vuonna 2021 alkavan puolustusrahaston valmisteluun (tutkimus- ja suorituskykykkunat) muun muassa aloittamalla mahdollisten ohjelmasta rahoitettavien projektien identifioimisen osana kehittämisohjelmien suunnitteluprosessiin kuuluvaa puolustusyhteistyökartoitusta.

Naton kumppanuustavoitteet valitaan jatkossakin siten, että ne tukevat Puolustusvoimien kehittämisohjelmien tavoitteita. Suomi mukauttaa kumppanuusyhteistyötään vastaamaan kehitystä, jossa Naton toiminnan painopiste on siirtynyt jäsenmaiden valmiuteen, oman alueen puolustamiseen ja sitä tukevaan harjoitustoimintaan. Suomen Nato-yhteistyö perustuu puolustuskyvyn monipuoliseen kehittämiseen. Suomi hyödyntää tavoitteellisesti ja suunnitelmallisesti Naton laajennettujen mahdollisuuksien -kumppanuuden (*Enhanced Operational Partnership, EOP*) ja 29+2-yhteistyön tarjoamat mahdollisuudet. Tähän sisältyvät muiden muassa yhteisen tilannetietoisuuden kehittäminen, osallistuminen vaativaan koulutus- ja harjoitustoimintaan, tutkimus- ja kehittämistoiminta sekä suorituskyky-yhteistyö mukaan lukien kyberpuolustus.

Pohjoismaista puolustusyhteistyötä syvennetään. Nordefco-yhteistyön painopisteet ovat tilannekuvayhteistyössä sekä koulutus- ja harjoitustoiminnassa. Suomi edistää Nordefcossa Pohjoismaiden yhteistoimintakyvyn tiivistämistä, ja alueellista turvallisuutta lujittavia toimia sekä Visio 2025 -tavoitteiden edistämistä. Suomi osallistuu aktiivisesti Nordefcon yhteistyöalueiden ja niiden alla olevien työryhmien työhön. Suomen Nordefco-puheenjohtajakautteen vuonna 2021 valmistaudutaan puolustusministeriön johdolla.

Suomi jatkaa kahdenvälisen puolustusyhteistyöverkoston vahvistamista tukemaan puolustuskyvyn kehittämistä sekä toimintaa Itämeren alueella. Kahdenvälistä puolustusyhteistyötä ohjaavat yhteistyöasiakirjat on laadittu Ison-Britannian, Norjan, Puolan, Ranskan, Ruotsin, Saksan, Viron ja Yhdysvaltojen kanssa. Hallitusohjelman mukaan kahdenvälistä ja alueellista puolustusyhteistyötä laajennetaan Ruotsin ja Norjan kanssa. Puolustusmateriaalialan kahdenvälistä yhteistyötä kehitetään keskeisten kumppanivaltioiden kanssa (erityisesti Ruotsi, Norja ja Yhdysvallat). Puolustusvoimat toteuttaa ja toimeenpanee puitejärjestelyissä sovittua sotilaallista yhteistyötä.

Monikansallisten suorituskykyhankkeiden sekä koulutus- ja harjoitustoiminnan mahdollisuudet hyödynnetään täysimääräisesti. Ilma- ja merivalvontayhteistyötä syvennetään ja laajennetaan. Puolustusvoimat kehittää osallistumistaan harjoitus-toimintaan.

Suunnitelmallista osallistumista nopean toiminnan joukkoihin, mukaan lukien Euroopan unionin taisteluosastoihin (*European Union Battlegroup, EUBG*) ja Naton nopean toiminnan joukkoja (*NATO Response Force, NRF*) täydentävään toimintaan, jatketaan puolustuskyvyn, välittömän valmiuden ja

yhteistoimintakyvyn kehittämiseksi. Osallistumisesta saatuja kokemuksia hyödynnetään jatkosuunnittelussa. Suomi jatkaa tarpeiden ja mahdollisuuksien arviointia liittyen NRF-osallistumisen laajentamiseen myös uusiin joukkokokonaisuuksiin (*Initial Follow-on Forces Group, IFFG*, ja *Very High Readiness Joint Task Force, VJTF*). Suomi osallistuu kehysvaltioryhmien mukaiseen yhteistyöhön: Ison-Britannian johtamaan JEF-joukkopooliin, Saksan johtamaan kehysvaltiokonseptin (*Framework Nations Concept, FNC*) toimintaan sekä Ranskan johtamaan interventioaloitteeseen (*European Intervention Initiative, EI2*). Toiminnan painopiste on Saksan johtamassa kehysvaltioryhmässä siirtymässä suorituskykyjen kehittämisestä kohti suurempia joukkokokonaisuuksia. Osallistuminen kehysvaltioryhmien toimintaan huomioidaan Puolustusvoimien suunnittelussa.

Suomen tulee hyödyntää arktista osaamistaan ja toimintaympäristöään esimerkiksi kehittämällä kaikki puolustushaarat kattavaa koulutus- ja tutkimustarjontaa. Pohjoihin oloihin soveltuvien suorituskykyjen kehittäminen edellyttää Puolustusvoimien aktiivista yhteistoimintaa EU:n, Naton, ja Nordefcon puitteissa sekä kahdenvälisesti. Puolustusvoimat osallistuu Arctic Security Forces Roundtable -kokoonpanoon sekä tarvittavilta osin uuden arktisen strategian sisältöjen valmisteluun.

Osallistumista kansainvälisiin tavanomaisiin aseisiin sekä joukkotuhoaseisiin liittyviin asevalvontaprosesseihin ja -järjestelyihin jatketaan ja niiden vaikutukset huomioidaan Puolustusvoimien toiminnan suunnittelussa, suorituskykyjen kehittämisessä ja käytössä. Kansainvälisten asevalvontavelvoitteiden toimeenpano varmistetaan.

3.2 Materiaali ja palvelut

Keskeiset materiaalipoliittikan ohjausasiakirjat, kuten materiaalipoliittinen osastrategia (PLM 2011), päivitetään huomioiden muun muassa EU:n puolustusulottuvuuden kehittyminen ja EU-aloitteiden (kuten Euroopan puolustusrahasto) mukanaan tuomat uudet mahdollisuudet. Suomen puolustuksen teollisen ja teknologisen perustan turvaamisesta annetun valtioneuvoston periaatepäätöksen (PLM 2016) toimeenpanoa jatketaan hyödyntämällä käytössä olevia kansallisia ja kansainvälisiä instrumentteja.

Puolustusvoimien kehittämisohjelmassa toimeenpannaan hankkeet, joilla varmistetaan puolustusjärjestelmän suorituskyvyn tasapainoinen rakentuminen. Maavoimissa kehitetään liikkuvuutta, tulivoimaa ja iskukykyä. Maavoimien toimintaedellytysten ylläpitoa jatketaan suunnitelmallisesti, mukaan lukien liikkuvuutta koskevat hankkeet. Meripuolustusta kehitetään nykyistä nopeampiin ja liikkuvampiin merioperaatioihin. Ilmapuolustuksessa turvataan lentokaluston ja ilmatorjuntajärjestelmien kunnossapito sekä tukikohtien toimintakyky toimintaympäristön vaatimusten mukaisesti. Ilmatorjunnan kehittämisen päämääränä on riittävä korkeatorjuntakyky ja tulenkäytön alueellinen kattavuus. Tiedustelun, kyberpuolustuksen ja kaukovaikuttamisen järjestelmiä kehitetään puolustusselonteon painopistelinjausten mukaisesti.

Puolustusvoimien kunnossapitoa kehitetään käyttövarmuusperusteisen kunnossapidon toimintamallin mukaisesti. Perusteet kunnossapidon toimintatasolle johdetaan puolustussuunnitelmasta. Suorituskyvyn rakentamisesta kunnossapidolle aiheutuvia resurssitarpeita pyritään hallitsemaan laatimalla kehittämisohjelmissa tukeutumiskonseptin osana logistiikka- ja kunnossapitosuunnitelmat. Nämä tuotokset mahdollistavat aiempaa tarkemman elinjakso-kustannuslaskennan sekä kunnossapidon resurssien ohjaamisen ja suunnittelun siirryttäessä järjestelmän käyttö- ja ylläpitovaiheeseen. Tavoitteena on resurssien parempi hallittavuus.

Toiminnassa pyritään kunnossapidon resurssien ja määritettyjen vaatimusten tasapainoon. Lähtötavoitteena ylläpidetään haluttu valmius käyttö- ja ylläpitovaiheessa leikkaamatta suorituskyvyn rakentamisen resursseja. Kustannusvaikutuksia pyritään hallitsemaan laatimalla materiaaleille ja järjestelmille luopumissuunnitelmat, joilla ohjataan hylkäysmenettelyä.

Kybersuorituskykyjen kehittäminen edellyttää, että Suomen puolustuksen kannalta tärkeät kansalliset kyberteknologiat ja kansallinen osaaminen turvataan tiivistämällä yhteistyötä suomalaisen tiedeyhteisön ja elinkeinoelämän kanssa (2022). Kybersuorituskykyä tukevana tehtävänä pyritään edistämään AQUA-maa-statusen saamista Suomelle.

Puolustusvoimien suorituskykyjen turvaaminen edellyttää hallinnonalan oman palvelu- ja tuotantotoiminnan kriittistä tarkastelua kumppanuusstrategian mukaisesti. Toimintojen kehittämiseksi

tarkastellaan aina vaihtoehtoisia toimintamalleja: Puolustusvoimien oman toiminnan edelleen kehittämistä sekä yhteistyötä julkisen ja yksityisen sektorin palveluntuottajien kanssa. Tavoitteena on kustannustehokas, Puolustusvoimien poikkeusolojen vaatimukset täyttävä toimintamalli. Omat resurssit on kohdennettava ydintoimintoihin ja niiden kehittämiseen tulevaisuuden tarpeiden mukaisesti. Osana jatkuvaa kumppanuuksienhallinnan kehittämistä tavoitteena on yhdenmukaistaa ja vakiinnuttaa kumppanuuden yhteistyömallit, niiden ohjaus ja seuranta.

Suunnittelukaudella tarkastellaan maa- ja merivoimien materiaalin kunnossapidon kumppanuussopimus Millog Oy:n kanssa, joka päättyy vuoden 2020 lopussa. Maa- ja merivoimien kunnossapidon nykyisen kumppanuussopimuksen toteutumisesta ja kehittämistarpeista laaditaan arvio ja valmistellaan materiaalin kunnossapidon järjestelyjen jatkotoimenpiteet mukaan lukien sopimuksen jatkaminen.

Suomen puolustuksen teknologisen ja teollisen perustan turvaamisesta annetun valtioneuvoston periaatepäätöksen (PLM 2016) mukaisesti huoltovarmuuskriittisiä alueita tukeva kotimainen teollisuus ja tuotantokyky otetaan huomioon hankintoja suunniteltaessa ja toteutettaessa. Puolustusvoimat turvaa hankintoihin liittyvän sotilaallisen huoltovarmuuden ja tukee kansainvälistä yhteistyötä huoltovarmuuden kehittämiseksi.

Puolustusmateriaalihankinnat suunnitellaan pitkäjänteisesti ja valmistellaan riittävän ajoissa. Valtion talousarvioon esitetään vain hankintavalmiit kokonaisuudet. Suunnittelussa ja päätöksenteossa huomioidaan koko elinjakson kustannukset ja kokonaisvaikutukset resurssien käyttöön. Puolustusvoimat selvittää olemassa olevan materiaalin elinkaaren jatkamismahdollisuudet suunnittelukaudella käytöstä poistettavan materiaalin osalta.

Puolustusvoimien suorituskykyä rakennetaan oikea-aikaisin hankinnoin. Puolustusvoimat tehostaa puolustusmateriaalin hankintaprosessia (suunnittelu, toteutus ja seuranta) tavoitteena kustannustehokkaat ja oikea-aikaiset hankinnat. Puolustusvoimien hankintamäärärahojen siirtyvien erien vähentämiseksi kiinnitetään erityistä huomiota hankintojen oikea-aikaiseen budjetointiin, joka perustuu realistiseen arvioon toimitusajoista ja menojen vuotuisesta ajoittumisesta sekä osaavan hankintahenkilöstön riittävyyteen.

Strategiset suorituskykyhankkeet

Strategisten suorituskykyhankkeiden toimeenpanoa jatketaan. Hornet-kaluston suorituskyky korvataan täysimääräisesti. Hankintasopimus solmitaan vuonna 2021. HX-hankkeessa vuoden 2020 tavoitteena on arvioida tarkennetun tarjouspyynnön tarjoukset päätöksentekomallin mukaisesti. Lisäksi toimeenpannaan HX Challenge testaus- ja todennustapahtuma, josta laaditaan raportti ja keskeiset tulokset esitellään puolustushallinnon johdolle.

Syksyllä 2020 lähetetään lopullinen tarjouspyyntö (*Best and Final Offer, BAFO*) HX-järjestelmän kokonaisuuksista. BAFO-tarjouspyyntömalli on esiteltävä ja materiaali toimitettava ohjeistuksen ja aikataulun mukaisesti. Lopullisten tarjousten evaluoinnin tulokset esitellään puolustushallinnon johdolle ja valtionjohdolle. Evaluoinnin tulosten perusteella Puolustusvoimat esittää puolustusministeriölle hankittavan HX-järjestelmän ja toimittajan vuonna 2021. Valtioneuvosto tekee hankintapäätöksen vuoden 2021 loppuun mennessä. HX-hankkeen päätöksenteon tukena käytetään ulkoisen laadunvarmistustyön loppuraporttia. HX-järjestelmän käyttöönoton edellyttämät alkukoulutukset, henkilöjärjestelyt, tarvittavat organisaatiotarkennukset ja rakentaminen toimeenpannaan vuosina 2022–2028.

Laivue 2020 -hankkeen Pohjanmaa-luokan hankintasopimuspäätökset tehtiin syyskuussa 2019. Pohjanmaa-luokan osalta käynnistetään sopimusten toimeenpano, järjestelmähankinnat ja alusten valmistussuunnittelu. Ilmatorjuntaohjusten tilaus tehdään 2020 alussa. Alusten rakentaminen RMC:n (*Rauma Marine Constructions*) telakalla alkaa 2022. Korvetti n:o 1 runko on valmis 2024 kesällä ja taistelujärjestelmät asennettuna ja testattuna 2025 syksyllä. Korvetti n:o 2 runko on valmis 2024 loppuvuonna ja taistelujärjestelmät asennettuna ja testattuna 2026 alkuvuonna. Kaikki alukset ovat valmiina vuoden 2027 loppuun mennessä. Ensimmäisen aluksen operatiivinen käyttöönotto alkaa vuonna 2025. Puolustusvoimat raportoi LV2020-koordinaatioryhmässä ja strategisten hankkeiden ohjausryhmässä Pohjanmaa-luokan hankkeen toimeenpanon tilannetta mukaan lukien keskeisimpien

RMC:n alihankintasopimusten tilanne sekä hankkeen suunniteltu ja toteutunut rahoitus ja maksut. Pohjanmaa-luokan hankkeen toimeenpanoa seurataan myös PLM:n johtoisessa seurantaryhmässä.

Puolustusvoimien tulee strategisten hankkeiden suunnittelussa ottaa huomioon se, että Suomella tulee itsellään olla tarvittava teollinen ja teknologinen osaaminen kriittisten järjestelmien ylläpitämiseksi, jotta niiden käyttö voidaan taata kaikissa olosuhteissa. Tähän liittyen Suomella tulee olla riittävä osaamis pohja, johon elinkaaren aikainen kyvykkyys rakentuu. Tähän liittyen selvitetään muun muassa epäsuoran teollisen yhteistyön (HX IP) mahdollisuuksia. Teknologiasiirtojen onnistuminen voi edellyttää myös immateriaalioikeuksien jäämistä Suomeen.

Strategisten hankkeiden suunnittelussa, valmistelussa ja toteuttamisessa on erityistä huomiota kiinnitettävä riittävän laaja-alaiseen riskien hallintaan ja laadunvarmistukseen. Osana valmistelua ja rahoitusmallien tarkastelua vakiinnutetaan toimintatavaksi strategisten hankkeiden ulkoinen auditointi riskiperusteisesti suunnitteluvaiheesta alkaen sekä tehostetaan erityisesti hallinnonalan suurten hankekokonaisuuksien valvontaa.

Puolustusvoimat suunnittelee ja osoittaa riittävät henkilöstöresurssit hankkeiden laadukkaalle toimeenpanolle.

3.3 Henkilöstö

Sodan ajan joukkorakenne määrittää Puolustusvoimien henkilöstörakenteen. Lisäksi tähän vaikuttavat Puolustusvoimien rahoituskehys, tehtävät sekä uusien suorituskkyjen ja valtion toimintamallien kehittäminen. Henkilöstövoimavaroja suunniteltaessa keskeinen haaste on yhdistää tiukan resurssipolitiikan ja henkilöstömenojen hallinnan vaatimukset henkilöstön osaamisvaatimuksiin ja valtiontalouden reunaehtoihin. Henkilöstövoimavaroja kohdennetaan Puolustusvoimien ydintehtäviin, kuten toimintavalmiuden ylläpitämiseen, asevelvollisten kouluttamiseen sekä uusien suorituskkyjen ylläpidon ja kehittämisen edellyttämiin tehtäviin. Toimintamenomäärärahoista maksettavat varsinaiset palkat työntantajakuuluineen muodostavat enintään kolmasosan sotilaallisen maanpuolustuksen menoista.

Henkilöstörakenteeseen vaikuttavat sotilaseläkejärjestelmän muutos ja opistoupseeripoistuman edellyttämät toimenpiteet, joilla turvataan ammattisotilasreservin riittävä kokonaismäärä. Henkilöstörakennetta sekä reservin koulutusjärjestelmää muutetaan kriisiajan vaatimusten perusteella. Henkilöstöjärjestelmää kehitettäessä otetaan huomioon valmiuden sekä kansainvälisen yhteistoiminnan ja sotilaallisen kriisinhallinnan vaatimukset.

Puolustusvoimien henkilöstömäärän vähimmäistarve Puolustusvoimien nykyisten tehtävien hoitamiseksi on 12 000. Ammattisotilaiden henkilöstöjärjestelmä sopeutetaan sotilaseläkejärjestelmän vuonna 2018 voimaantulleisiin muutoksiin siten, että henkilöstöä siirtyy reserviin johtajareservin tuottamisen kannalta oikea-aikaisesti palvelusajan keston tukiessa reservin tuottamista. Puolustushallinnon rakennuslaitoksen henkilöstömäärä säilyy noin 750 suuruisena. Rakennuslaitoksen henkilöstö tulee siirtymään perustettavaan Puolustuskiinteistöt-tytärliikelaitokseen liikkeen luovutuksen periaattein.

Valtionhallinnossa käynnistetään koko konsernin yhtenäinen henkilöstöjohtamisen uudistusohjelma, jolla parannetaan valtion kilpailukykyä työntantajana sekä valmistaudutaan suureen rekrytointitarpeeseen. Puolustusvoimat osallistuu toimintaansa sopivalla tavalla valtiokonsernin henkilöstöjohtamisen uudistusohjelmaan. Osana uudistusohjelmaa valmistellaan myös monipaikkaisen ja paikkariippumattoman työn periaatteet.

Henkilöstön jaksamiseen kiinnitetään erityistä huomiota. Vastuullisella työntajatoiminnalla pyritään varmistamaan henkilöstön jaksamisen ja toimintakyvyn säilyttäminen tehtävien edellyttämällä tasolla. Henkilöstön jaksamista tuetaan laadukkaalla esimiestyöllä ja työaikajohtamisella.

Henkilöstömenojen hallinta edellyttää, että puolustushallinnossa seurataan ja jatketaan palkkaliukuman rajoittamiseksi tarvittavia toimia.

Varusmieskoulutusta kehitetään Koulutus2020 –hankkeen mukaisesti vastaamaan muuttuneita valmiusvaatimuksia ja hyödyntämällä muun muassa verkko-, virtuaali- ja simulointijärjestelmiä. Uusia

koulutusjärjestelyjä toimeenpannaan vaiheittain. Asevelvollisten digitaalisia informaatiopalveluja parannetaan.

Asevelvollisten koulutuksen laatu varmistetaan kohdentamalla kouluttajatehtäviin keskimäärin 2,5 kouluttajaa/joukkue. Puolustusvoimat pyrkii edelleen vähentämään varusmiespalveluksen keskeyttäneiden määrää kehittämällä niin kutsuntatarkastuksia kuin palvelusjärjestelyjä. Tavoitteena on, että entistä useampi palveluksensa aloittaneista suorittaa varusmiespalveluksen loppuun.

Varusmiespalveluksen hyödynnettävyyttä työelämässä ja opinnoissa kehitetään poikkihallinnollisena yhteistyönä. Nykyaikaisten ja tulevaisuuteen tähtäävien, kustannustehokkaiden ja ajanmukaisten opetusmenetelmien käyttöä laajennetaan. Varusmiesten palvelusajat eri tehtävissä sovitetaan vastaamaan tehtävien osaamis- ja valmiusvaatimuksia. Puolustusvoimat päivittää asevelvollisten terveystarkastusohjeen vastaamaan tämän hetken tehtäviä ja tarpeita.

Asevelvollisten sosiaalis-taloudellisten etuuksien kehittämistä jatketaan puolustusministeriön johdolla. Päivärahojen taso suhteessa elinkustannusindeksiin ylläpidetään. Sotilasavustuksen kehittämistä kokonaisuutena jatketaan. Pääesikunta tukee puolustusministeriötä edellä mainittujen asioiden valmistelussa.

Puolustushallinnossa edistetään tasa-arvoisen ja yhdenvertaisen yhteisön toteutumista virastoittain ylläpidettävillä tasa-arvosuunnitelmilla sekä pitämällä tasa-arvonäkökulma suunnittelun ja toiminnan yhtenä peruslähtökohtana. Puolustusvoimat toteuttaa tasa-arvokyselyn kolmen vuoden välein ja päivittää tulosten perusteella paikallisia tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmia.

Puolustusvoimat jatkaa toimia edistääkseen naisten hakeutumista vapaaehtoiseen asepalvelukseen ja sotilaallisiin kriisinhallintatehtäviin. Kriisinhallintatehtävissä palvelevien naisten määrää pyritään lisäämään.

Kriisinhallintatehtävissä palvelevien ja palvelleiden henkilöiden tukea kehitetään poikkihallinnollisessa yhteistoiminnassa asianomaisten viranomaistahojen kanssa Kansallisen sotilaallisen kriisinhallinnan veteraaniohjelman 2020–2023 mukaisesti sekä tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävissä annettua lakia soveltaen.

Ulkoministeriön johdolla on valmisteltu kansallinen toimintaohjelma vuosille 2018–2021 YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1325 "Naiset, rauha ja turvallisuus" toimeenpanemiseksi. Puolustushallinto on laatinut päivityksen perusteella oman toimintaohjelmansa, ja Puolustusvoimat on päivittänyt sisäisen norminsa. Päätöslauselman toimeenpanemiseksi pyritään lisäämään naisten hakeutumista sotilaskoulutukseen sekä lisäämään naisten määrää kriisinhallinnassa. Lisäksi varmistetaan, että kaikilla kriisinhallintatehtäviin lähtevillä, heidän kouluttajillaan ja asiasta vastaavilla puolustushallinnon edustajilla on ihmisoikeus- ja tasa-arvokysymysten asiantuntemus sekä kyky tehdä yhteistyötä.

3.4 Tilahallinta ja ympäristönsuojelu

Puolustushallinnon kiinteistöjärjestelmää kehitetään siten, että kiinteistöjen omistajuuden hallinta ja kiinteistöjen ylläpito järjestetään yhden strategisen kumppanin, Puolustuskiinteistöjen kautta, ja kiinteistöhallinnan strateginen fokus siirretään normaaliolojen toiminnasta poikkeusoloihin varautumiseen. Puolustuskiinteistöjen perustamisen ja vuokrajärjestelmän soveltamisen tavoitteena on nimellisten toimitilakustannusten alentaminen vuoteen 2035 mennessä siten, että toimitilakustannuksien suhteellinen osuus sotilaallisen maanpuolustuksen menoista ei kasva nykyisestä.

Puolustuskiinteistöt tuottaa kaikki Puolustusvoimien tarvitsemat toimitila- ja kiinteistöpalvelut kaikissa turvallisuustilanteissa. Puolustuskiinteistöt tuottaa palvelut itse tai hankkii ne markkinoilta poikkeusolojen ja normaaliolojen häiriötilanteiden vaatimusten mukaisesti taloudellisuus huomioiden. Tämä saavutetaan hankkimalla, varaamalla ja ylläpitämällä riittävät toimitilat ja suojavyöhykkeet, valmistelemalla tarvittava valmius- ja turvallisuusrakentaminen, sekä varaamalla osaava henkilöstö tilojen ylläpitoon ja vaurionkorjauksiin. Tärkeä osa valmiutta ja jatkuvuudenhallintaa on kytkeä ICT-infrastruktuuri ja turvallisuusjärjestelmien rakentaminen osaksi tilahallintaa.

Puolustusministeriö ohjaa Puolustuskiinteistöjä sotilaalliseen maanpuolustukseen liittyvien tehtävien ja tavoitteiden sekä valmiuden ja varautumisen osalta yhdessä Puolustusvoimien kanssa. Puolustuskiinteistöt tarkastelee erityisesti kustannuksia ja toimitilojen käytettävyyttä varautumisen näkökulmasta.

Kiinteistöinvestoinnit keskitetään valmiutta, turvallisuutta ja suojaa välittömästi parantaviin kehittämishankkeisiin, räjähdeturvallisuuden parantamiseen ja terveysperusteisiin tai muihin viranomaisvaatimuksiin liittyviin korjauksiin ja rakentamiseen. Työssä on kiinnitettävä huomiota myös räjähdetarastoinnin valvonnan riittäviin vasteaikoihin. Strategisten hankkeiden edellyttämät investoinnit sovitetaan yhteen hankkeiden valmisteluissa huomioimalla järjestelmien toimitilaraajat ja ympäristövastuut koko elinkaaren ajaksi.

Puolustusvoimat ja Rakennuslaitos, myöhemmin Puolustuskiinteistöt, tekevät selvityksen kiinteistöihin ja niiden verkostoihin liittyvien automaatiojärjestelmien ja muun kriittisen infrastruktuurin kyberhaavoittuvuudesta. Selvityksen perusteella suunnitellaan riskienhallinta.

Puolustusvoimat kehittää sotilasalueita pitkäjänteisesti, kokonaisvaltaisesti ja kestävästi osana yhteiskuntaa. Puolustusvoimat varmistaa osallistumalla alueiden käytön suunnitteluun ja päätöksentekoon sekä muulla edunvalvonnalla, että maanpuolustukseen liittyvät alueelliset toimintaedellytykset turvataan valtakunnallisten alueiden käyttötavoitteiden mukaisesti.

Puolustusvoimat jatkaa toimintaa kansainvälisten operaatioiden tukikohtarakentamiseen, ylläpitoon ja purkamiseen sekä ympäristöpalveluihin liittyen ja ylläpitää tarvittavan valmiuden.

Puolustushallinto vastaa ulkomaalaisomistukseen liittyvien lausuntojen antamisesta ja etuosto-oikeuden piiriin liittyvien suojavyöhykkeiden laadinnasta ja ylläpidosta sekä etuosto-oikeuden käytön arvioinnista.

Puolustushallinto osallistuu VNTEAS-hankkeeseen, jossa selvitetään keinoja sovittaa yhteen tuulivoimarakentamisen lisäämisen ja aluevalvonnan turvaamisen tarpeita nykyistä selkeämmäksi prosessiksi. Lisäksi tarkastellaan mahdollisuuksia edistää rakentamista niille selvitetuille paikoille, joissa haitat viranomaisten sensoreiden toiminnalle ovat hallittavissa pitkällä aikavälillä. Puolustushallinto tarkastelee sisäisessä selvityshankkeessa muun muassa lainsäädännön jatkokehittämistä ja tutkateknologisia vaihtoehtoja vuosina 2020–21.

Puolustusvoimat kehittää ampuma- ja harjoitusalueiden ylläpitotoimintaa valtakunnallisena kokonaisuutena kaikissa turvallisuustilanteissa yhteistyössä strategisten kumppaneiden kanssa. Puolustusvoimat toteuttaa ylläpidon keskitetyn mallin pilotoinnin Rakennuslaitoksen ja myöhemmin Puolustuskiinteistöjen kanssa vuosina 2021–22. Puolustusvoimat jatkaa ampuma- ja harjoitusalueiden ympäristönsuojelun kehittämistä kokonaiskehittämissuunnitelman mukaisesti.

Ympäristönsuojelussa lähtökohtana on vastuullisuus, riskienhallinta, haittojen ennaltaehkäisy ja minimointi sekä kestävä kehitys. Puolustusvoimat jatkaa ympäristöjärjestelmän mukaista toimintaa. Puolustusvoimat kehittää kykyä hallita toimintansa vaikutuksia luontoarvoihin vuoden 2021 loppuun mennessä. Kyvyn kehittämisessä voidaan tukeutua strategiaan kumppaneihin.

Puolustushallinto jatkaa kansainvälistä kiinteistö- ja ympäristöyhteistyötä pääpainona pohjoismaisen sekä Nato- ja EU-yhteistyö ja kahdensivulinen yhteistyö Yhdysvaltojen kanssa. Puolustusvoimat kehittää ampuma- ja harjoitusalueiden sekä kansainvälisten harjoitusten ympäristönsuojelua yhdessä muiden Pohjoismaiden ja Yhdysvaltojen kanssa.

Puolustushallinto jatkaa kansallisten energia- ja ilmastotavoitteiden toimeenpanoa. Puolustusvoimat jatkaa yhteistyössä Rakennuslaitoksen kanssa energia- ja ilmasto-ohjelman sekä Puolustusvoimien energiatehokkuusprojektin toimeenpanoa. Puolustusvoimat selvittää biopolttoaineiden käytön mahdollisuudet ja kustannukset maa-, meri- ja ilmavoimien kalustossa. Puolustushallinnossa toteutetaan tulevaisuuden ratkaisuja selvittävä energiakonseptointi -hanke vuosina 2020–2024. Lisäksi edistetään konseptoinnissa laadittuja standardinomaisia tilaratkaisuja.

3.5 Tietohallinto

Suunnittelukauden keskeiset tehtävät liittyvät digitalisaatioon sekä tieto- ja kyberturvallisuuden ja ICT-palveluiden hallinnan kehittämiseen. Tiedonhallintalaki (906/2019) ja tietopoliittinen selonteko (VM057:00/2018) sekä Kyberturvallisuusstrategia 2019 aiheuttavat muutoksia.

Puolustushallinnon digitalisointia jatketaan osana digitalisaation edistämisen ohjelmaa. EU-tason toimenpiteet koskevat muun muassa ylikansallisten alustapalvelujen sääntelyä, kansalaisten ja yritysten tietosuojaa sekä digitaalisia toimintaedellytyksiä, joihin liittyy myös tekoälyn ja algoritmeihin perustuvan päätöksenteon sääntely. Kansallisia toimenpiteitä ovat muun muassa viranomaisten toimintaedellytysten turvaaminen laajakaistaisella viranomaisverkolla sekä kyberturvallisuuden ja sen johtamisen kehittäminen. Digitaalisesti tallennetun informaation säilyvyys ja luotettavuus on varmistettava.

Puolustuskiinteistöjen toiminnalle ja yhteiselle tiedonhallinnalle Puolustusvoimien kanssa on luotava edellytykset. Järjestelyt suunnitellaan vuoden 2020 aikana ja toteutetaan vaiheittain suunnittelukauden loppuun mennessä. Turvallisuusjärjestelmien rakentamiseen ja ylläpitoon liittyvät vastuut tarkennetaan.

Hallintamalli

Tiedonhallintalaki asettaa uusia vaatimuksia tiedonhallinnalle, kuten tiedonhallintamallin, kuvauksen asiakirjajulkisuuden toteuttamisesta ja tiedonhallintakartan laatiminen vuonna 2020. Hallinnonalan ja virastojen tietohallinnon hallintamallia kehitetään niin, että tavoitetilä saavutetaan vuoden 2023 loppuun mennessä.

Tavoitetilassa hallinnonalan sisäiset ohjeet on laadittu ja prosesseja kehitetty toiminnan tarpeita vastaavaksi palvelutuotannossa, palvelujen kehittämisessä sekä tieto- ja kyberturvallisuudessa.

Kumppanuuksia, hankkeita ja projekteja sekä sopimuksia ja näiden resursseja hallitaan kokonaisvaltaisesti. Kumppanuuksien tiedonhallinta sisällytetään tiedonhallintayksiköiden tiedonhallintamalleihin.

Vuoden 2020 loppuun mennessä selvitetään hallinnonalan tarpeet usean viranomaisen väliseen säännölliseen ja vakioitavissa olevaan tiedonvaihtoon. Tähän liittyen selvitetään mahdollisuus toisen viranomaisen tietojen hyödyntämiseen teknisen rajapinnan tai katseluyhteyden avulla.

Palvelut ja niiden kehittäminen

Palvelut tuotetaan ja hankitaan sopimus pohjaisesti. Palvelut on tuotteistettu niin, että niiden hinnoittelu on läpinäkyvää. Päätökset tehdään sisäisten vastuiden mukaisesti ja päätökset palveluiden luovuttamisesta hallinnonalan ulkopuolelle tehdään lakisääteisten tehtävien perusteella. Asianhallinta ja palvelujen tiedonhallinta tulee järjestää tiedonhallintalain vaatimusten mukaisesti vuoden 2021 loppuun mennessä.

Puolustushallinnon ICT-kustannusten hallinnan avulla voidaan todentaa ICT-investointien sekä ICT-ylläpidon taloudellisuus. Ylläpitomenoja pyritään vähentämään ja vapautuvia määrärahoja suuntaamaan digitalisaation avulla tapahtuvaan toiminnan kehittämiseen.

Puolustushallinto osallistuu muiden hallinnonalojen digitalisointihankkeisiin ja ottaa käyttöön valtion yhteisiä sekä omia tieto- ja viestintätekniikalla tuettuja palveluita varmistaen, että turvallisuuden kannalta kriittinen tieto suojataan (2020–2024). Hallinnonalan digiperiaatteita hyödynnetään kehittämishankkeissa (2020–2024).

Puolustushallinto kehittää yhteistoimintaa Valtorin kanssa sekä osallistuu päivitetyn TUVE-strategian toimeenpanoon.

Puolustusvoimien toiminnanohjauksen tietojärjestelmän rakentaminen ja käyttöönotto toteutetaan vuosina 2021–2025. Järjestelmäkokonaisuus laajenee kattamaan Puolustusvoimien ydintoiminnan, ja se vaikuttaa koko Puolustusvoimien henkilöstön toimintaan sekä kumppaneihin. Kehittämisessä otetaan huomioon valtion talousarviolain vaatimukset talous- ja henkilöstöhallinnon järjestämisestä ja vastuista sekä selvitetään mahdollisuudet ottaa käyttöön valtionhallinnon yhteisiä prosesseja ja tietojärjestelmiä huomioiden Valtiokonttorin myöntämät poikkeusluvut. Yhteisten tietojärjestelmien käytössä huomioidaan Puolustusvoimien henkilöstön sekä varusmieskoulutuksen läpiviennin erityistarpeet. Kehittämisessä

otetaan lisäksi huomioon talous- ja henkilöstöhallinnon poikkeusoloratkaisujen kehittäminen valtiotasoisesti.

Puolustusvoimat kehittää sähköisiä asiointipalveluja sekä asevelvollisille että muille Puolustusvoimien kanssa asioiville osana hallitusohjelman toimeenpanoa.

Puolustusvoimat jatkaa tietojärjestelmiin sisältyvän järjestelmätiedon hallinnan kehittämistä siten, että se mahdollistaa järjestelmien kustannusseurannan ja elinkaarisuunnittelun sekä tehostaa järjestelmänhallinnan tehtävien toteuttamista. Tietojärjestelmähankkeita käynnistettäessä määritetään tavoiteltavat hyödyt vuodesta 2020 alkaen. Hyötyjen saavuttamista seurataan ja saavutettujen hyötyjen kautta arvioidaan hankkeen onnistuminen yhdessä laaditun kustannusarvion ja toteutuneiden kustannusten kanssa, Puolustusvoimat ottaa käyttöön viranomaisten mobiilin viestintäratkaisun tarkoituksenmukaisessa laajuudessa vuodesta 2022 alkaen.

Puolustushallinnon rakennuslaitos saattaa loppuun tieto- ja viestintätekniisten palveluiden uudelleenjärjestelyt turvallisuusverkon tuotantoympäristöön vuoden 2020 aikana. Rakennuslaitos laatii tarvittavat perusteet tiedonhallinnalle ja ICT-järjestelmille siten, että Puolustuskiinteistöt kykenee aloittamaan toimintansa vuoden 2021 alusta.

Tieto- ja kyberturvallisuus

Salassa pidettävän tiedonvaihdon kehittämiseksi jatketaan selvitystä tiedonvaihdon tarpeista ja ratkaisuvaihtoehdosta sekä suunnitelma ratkaisusta yhteistyössä muun valtionhallinnon kanssa vuonna 2020. Salassa pidettävän tiedonvaihdon olemassa olevia ratkaisuja kehitetään kahdenvälisen ja monikansallisen yhteistyön tarpeisiin. Kansallisen salausratkaisun ja AQUA-kyvykkyyden kehittämistä jatketaan suunnittelukaudella.

Tiedonhallintalain mukaisesti tietojärjestelmähankkeissa otetaan huomioon vuodesta 2020 alkaen tiedonhallintalain vaatimus turvaluokitellun tiedon lokituksesta. Nykyiset järjestelmät saatetaan vastaamaan lain vaatimuksia vuoden 2021 loppuun mennessä.

Puolustusvoimat kehittää kykyään muiden viranomaisten ja kumppaneidensa tukemiseen kybervälvönnän ja suojaamisen sekä tilannekuvan osalta. Puolustusvoimien operatiivista tietojenkäsittely-ympäristöä kehitetään vastaamaan kehittyviä uhkia ja uusia tiedonkäsittelytarpeita sekä lainsäädännön vaatimuksia, jotka varmistetaan omalla auditointikyvykkyydellä. Tavoitteena on kyky havaita ja torjua kehittyneitä uhkia sekä korkean varautumisen ja tietoturvallisuuden taso vuoden 2023 loppuun mennessä. Puolustusvoimat varmistaa yhteentoimivuuden ja yhteisen tiedonhallinnan tarvittavissa turvallisuusluokissa Puolustuskiinteistöjen kanssa toteuttamalla Puolustuskiinteistöt-hankkeen yhdessä sovitut ja Rakennuslaitoksen kanssa valmistellut järjestelyt.

3.6 Organisaatioturvallisuus

Puolustusvoimat jatkaa hanketurvallisuuden kokonaisuuden kehittämistä painopistealueina henkilöstön osaaminen, tilojen ja tietojärjestelmien auditointi sekä kansainvälisten hankkeiden turvallisuusasiakirjojen laatiminen mukaan lukien niiden edellyttämät turvallisuusjärjestelyt

Puolustusvoimat varmistaa turvallisuustoiminnan jatkuvuuden huolehtimalla ammattitaitoisen henkilöstön riittävyydestä ja tehtäväkierrosta. Strategisten hankkeiden turvallisuusvaatimusten edellyttämät lisäresurssit on ennakoitava osana henkilöstösuunnittelua.

Puolustusvoimat varmistaa turvallisuusselvityslain mukaisten velvoitteiden toimeenpanon ja kohdentaa toiminnan edellyttämät henkilöresurssit. Suojelupoliisin ja Pääesikunnan henkilö- ja yritysturvallisuusselvitysprosessien tulee olla mahdollisimman yhdenmukaiset.

Puolustusvoimat toteuttaa räjähdevarastointia koskevan kehittämisen (mukaan lukien rakentaminen) kustannustehokkaasti puolustusministeriön antamien linjausten mukaisesti vuoden 2022 loppuun mennessä siten, ettei pysyväisluontoisia räjähdevarastointia koskevia poikkeuspäätöksiä tarvita määrärajan jälkeen. Pääesikunta selvittää yhdessä puolustusministeriön kanssa kvantitatiivisen riskienarvioinnin hyödyntämistä räjähdevarastointiin liittyvässä päätöksenteossa.

Pääesikunta ja Puolustusvoimat selvittävät yhdessä puolustusministeriön kanssa sotilasräjähteitä koskevien säädösten ja muiden teknisen turvallisuuden alaan kuuluvien säädösten muutostarpeet. Selvityksessä otetaan huomioon sotilaallisen valmiuden tehostaminen ja kohottaminen, toiminta poikkeusoloissa sekä kansainvälisen yhteistoiminta, kansainvälisen avun antaminen ja vastaanottaminen.

Puolustusvoimat toteuttaa vaarallisten kemikaalien teollisen käsittelyn ja varastoinnin turvallisuusvaatimuksista puolustushallinnossa annetun puolustusministeriön asetuksen (712/2017) siirtymäsäännösten (101 §) mukaiset toimenpiteet: 101 §:n 2 momentin mukaiset toimenpiteet vuoden 2020 ja 101 § 1 momentin mukaiset toimenpiteet vuoden 2023 loppuun mennessä.

Puolustusvoimat järjestää vaarallisten aineiden kuljetuksiin liittyvän turvallisuusneuvonantajajärjestelmänsä toteutuksen asiaa koskevan lainsäädännön mukaiseksi ja nimeää riittävän määrän turvallisuusneuvonantajia. Lisäksi Puolustusvoimat raportoi toteutuksesta puolustusministeriölle kesäkuun 2020 loppuun mennessä.

Puolustusvoimat huolehtii erityisesti siitä, että räjähdevarastoalueiden ja -tilojen vartiointin vasteajat tai vastaavat järjestelyt ovat sellaiset, että riskiä sotilasräjähteiden anastamisesta tai vahingoittamisesta ei ole. Puolustusvoimat raportoi puolustusministeriölle vaatimuksen saavuttamisesta vuoden 2020 loppuun mennessä.

Puolustusvoimat toteuttaa Pääesikunnan sisäisen tarkastusyksikön kumppanuussopimuksen toteutumista koskevassa asiakirjassa (VN/1685/2019-SAAP-21, AP/6002, 5.12.2019) esitetyt suositukset ja raportoi ministeriölle niiden toteuttamisesta vuoden 2020 loppuun mennessä.

Puolustusvoimat toimittaa puolustusministeriölle vuoden ensimmäisen neljänneksen aikana raportin edeltävänä vuonna suorittamastaan avaruustoiminnasta.

3.7 Viestintä

Puolustushallinnon viestinnän tehtävänä on suunnitella, toteuttaa ja kehittää tapoja, joilla puolustushallinto päämääriensä saavuttamiseksi kohtaa yhteiskunnan. Puolustushallinnon viestinnällä on keskeinen rooli toimintaympäristössä, jossa sotilaallisen voimankäytön ja sillä uhkaamisen kynnyks on madaltunut ja kriisien ja konfliktien ennakoiminen on entistä vaikeampaa.

Viestintää toteutetaan tavoitteellisesti ja vuorovaikutteisesti kansalaisyhteiskunnan, julkisen hallinnon, sidosryhmien, hallinnonalan kaikkien toimijoiden ja oman henkilöstön suuntaan. Viestinnässä tulisi pyrkiä ennakoivaan strategiseen viestintään, joka edistää puolustushallintoa koskevan yhteiskunnallisen keskustelun asiaperusteisuutta. Samanaikaisesti tulee ymmärtää myös yhteiskunnalliseen keskusteluun oleellisesti kuuluvien arvokysymysten olemassaolo ja merkitys.

Viestintä tukee hallinnonalan julkisuuspolitiikkaa. Informaation ollessa yhä tärkeämpi osa nykyajan konflikteja, on puolustushallinnon viestintäyhteistyön merkitys valtioneuvoston kanslian, muiden ministeriöiden, tiedotusvälineiden ja sidosryhmien kanssa sekä hallintoalan muille antaman tuen merkitys kasvanut.

Kukin hallinnonalan toimija vastaa oman organisaationsa viestinnästä. Viestinnän tavoitteita voidaan käsitellä myös yhteisillä foorumeilla. Puolustusministeriö huolehtii tämän mukaisesti puolustuspolitiikkaan liittyvästä viestinnästä, samoin esimerkiksi lainsäädännöllisestä valmistelutyöstä sekä erilaisten päätösten valmistelusta. Puolustusvoimat ja Puolustushallinnon rakennuslaitos kertovat omasta toiminnastaan. Pääesikunta koordinoi puolustushaarojen ja joukko-osastojen viestintää.